

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemanje pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inseerate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 19. novembra 1897.

Politiški oddelek.

Skupni budget za leto 1898.

V petek je predložila vlada delegacijama najvažnejšo vseh svojih predlog namreč skupni budget za l. 1898.

Potrebščina za skupne zadeve obeh državnih polovic znaša 161.185,025 gld. oziroma, po odbitju pokritja v znasku 2.799,277 gld., netto 158,385,745 gld.

Po tem proračunu bi cislitvanska državna polovica imela prihodnje leto 730,143 gld. manj plačati kakor letos, toda v resnici bo morala plačati še veliko več, ker zahteva vlada tudi naknadnih kreditov v skupnem znesku 8.151,400 gld., od katere svote mora Cislitvanska plačati 5.591,860 gld. Ako se odbije od tega naknadnega kredita, kateri mora plačati Cislitvanska, zgoraj rečena svota 730.143 gld., ostane efektivni znesek 4.861,717 gld., kolikor bo morala Cislitvanska prihodnje leto več plačati, kakor letos.

Oglejmo si zdaj nekoliko posamične proračunske postavke, da se vidi, kako porablja država naš denar.

Kakor rečeno, znaša potrebščina neto 158.385,748 gld. od katere svote pride na centralno vodstvo ministerstva unanjih del 634,900 gld. na dispozicijski fond tega ministerstva (ki se rabi za politične informacije in o katerih vlada ne daje računa) 600,000 gld., na diplomatična zastopstva 1.604,300 gld., na konzularna zastopstva 1.305,700 gld., na vojsko pride skupni znesek 154.756,460 gld. (za vojsko 140.175,200 gld., na mornarico 14.581,260 gld.); na centralno vodstvo skupnega finančnega ministerstva pride 119.627 gld., na centralno blagajnico 31.830 gld. in na računski oddelek 47.850 gld., penzijski etat vseh treh skupnih ministerstev pa znaša 1.946,900 gld.; na skupni računski dvor pride 137.458 gld.

Ta skupna potrebščina se pokrije iz dohodkov skupnih ministerstev, preračunjenih na 2.799,277 gld., iz dohodkov carin, katere znašajo v Cislitvanski 48.072,790

gld., v Ogerski 7.763,100 g d., v Bosni in v Hercegovini pa 213.000 gld., skupaj torej 56.048.890 gld., od katere svote pa je odbiti režijske stroške, znašajoče 1.850,000 gld., in carinski pavšal 600,000 gld., kateri se plačuje deželni upravi Bosne in Hercegovine. Vsi dohodki znašajo torej 56.398,167 gld.

Ako odbijemo te dohodke od zgoraj imenovane bruto-potrebščine, se izkaže, da morata obe državni polovici skupaj še plačati 104.786,858 gld., da se pokrijejo vse potrebščine.

Po določbah avstro-ogerske nagodbe je od te svote najprej odbitih 2% t. j. 2.095,737 gld., katero svoto mora Ogerska plačati sama, ostanek 102.691,120 gld., pa se razdeli po ključu, kateri določa, da mora Cislitvanska plačati 70%, Ogerska pa 30%, po katerem ključu pride na Cislitvansko 71.883,784 gld., na Ogersko pa 30.807,336 gld.

Posebno pozornost obračajo naše izredne tirjatve vojnega ministerstva, katere znašajo skupaj 11,980.407 gld. Mej drugim zahteva vojno ministerstvo 400.000 gld., za popravo topov, 350.000 gld. za brezdimni smodnik, 600.000 gld. za nabavo bicikljev in 2.200,000 gld. za fortifikatorične naprave. Naknadnega kredita na račun leta 1897. zahteva vojno ministerstvo kar 7.500,000 gld., katero svoto je porabilo za nabavo orožja in sploh vojnega materijala. Vlada je pomnožene tirjatve vojnega ministerstva izrečno motivirala s tem, da so razmere na Balkanu jako nevarne.

Ako pregledamo skupni budget za prihodnje leto in neprimerno razdelitev bremen, nas morajo navdajati prebitka čutila, ne radi visokosti troškov — država potrebuje te svote — ampak radi nepravične razdelitve teh bremen. Cislitvanska mora plačevati mnogo več, kakor bi imela, Ogerska plačuje dosti manj, kakor bi morala. To krivično razmerje se mora premeniti po merilu davčne sile in prebivalstva, po načelu pravice in pravičnosti, sicer je bolje da se naredi konec vsemu dualizmu.

Politični pregled.

Državni zbor. — V poslanski zbornici so se navzlic počenjanju obstrukcionistov primerile važne reči. Poslanska zbornica je volila svojim predsednikom Davida Abrahamowicza, prvim podpredsednikom je določen dr. Karol Kramař, za drugega podpredsednika pa se stranke še niso zjediniše. Dalje je zbornica dognala razpravo o predlogu, naj se obtožijo tisti ministri, kateri so podpisali jezikovne naredbe. Debata bi bila brez pomena, da ni vanjo posegel ministerski predsednik grof Badeni. V tem svojem govoru je ministerski predsednik z ozirom na razne razširjane vesti konstatoval, da ne misli odstopiti in naznanil zajedno da hoče vlada na vsak način doseči mir mej narodi zlasti na Češkem in da vzame stvar sama v roke. Izid glasovanja o obtožnem predlogu je splošno presenetil. Obtožni predlog je bil odklonjen v 177 proti 171 glasovom, torej samo z večino 6 glasov. Zoper vlado so glasovali Italijani in katoliška ljudska stranka, a ko bi se ne bili nekateri izmej njih absentirali, bi bila vlada propadla. Izid tega glasovanja priča najbolje, kako izgublja vlada čedalje boli zaslombo v parlamentu.

Volitev predsedništva. — Predsednikom poslanske zbornice je bil naposled izvoljen David vitez Abrahamowicz. Ta izvolitev ima svojo zgodovino, katera je jako zanimiva. Desnica je bila najprej določila dr. Ebenhocha predsednikom. Proti izvolitvi dr. Ebenhocha delali so najbolj tisti člani nemške katoliške ljudske stranke, kateri hodijo za velikim intrigantom baronom Dipaulijem. Klub nemške katoliške ljudske stranke je bil najprej proti Ebenhochovi volitvi, potem pa je sklenil, da pusti Ebenhochu popolno svobodo. Ebenhoch je bil iz početka pripravljen, prevzeti predsedstvo, na zadnje pa je vender odklonil. Storil je to, da kluba ne razbije. V klubu vlada namreč veliko nasprotje mej člani. Dipauli in njegovi pristaši delajo na to, da izstopi stranka iz večine in da strogolavi grofa Badenija, večina klubova pa se temu še upira. Radi ljube jedinosti da Dipauli in njegovi prijatelji ne izstopijo iz kluba se je torej dr. Ebenhoch udal in je odklonil predsedstvo, na kar je bil izvoljen predsednikom Abrahamowicz.

Nagodbeni provizorij. — Budgetni odsek bode še ta teden dognal razpravo o nagodbenem provizoriju. Omogočilo se je to na ta način, je večina ni pripustila specialne debate, češ, da obsega ves načrt samo jeden paragraf. Nemci so se temu sicer upirali, a dosegli niso ničesar. Ker na to eventualnost niso bili pripravljene, je odsek zamogel skleniti konec debate. Tekom prihodnjega tedna se začne razprava o nagodbenem provizoriju v zbornici. Kako dolgo bode trajala, se ne da prorokovati. Vlada se trudi doseči da bi zbornica dognala razpravo do 15. decembra. Finančni minister Bilinski je bil v odseku izjavil, da je vladi prav za prav vse jedno, če se provizorij pravočasno reši ali ne, češ, da se v drugem slučaju uveljavi potom cesarske naredbe — toda temu so se uprli Madjari in izjavili, da bodo vse dotične zakone rešili na svojo roko brez ozira na Avstrijo, ako se provizorij ne podaljša konstitucionalnim potom, vsled česar se vlada na vso moč peha, da si zagotovi parlamentarno rešitev provizorija.

Slovenci in vlada. — Minoli teden se je posvetovala „Slovanska krščansko-narodna zveza“ o svojem stališču napram nagodbenemu provizoriju in izrekla, da zdaj še nima uzroka glasovati za nagodbo. To je desnico in vlado presenetilo, prav kakor da sta desnica in vlada že kaj storili za uresničenje slovenskih in hrvatskih zahtev. Neposredni povod izjavi slovenskih in hrvatskih poslancev je bila vest, da koroški dež. predsednik ne odstopi. Desnica je koj po izjavi še jedenkrat pregledala oglašene zasteve slovenskih in hrvatskih poslancev in sklenila, jih vladi toplo priporočati. Zajedno se je ministerskemu predsedniku poklonila posebna deputacija „Slovanske zveze“ in mu priporočila svoje zahteve. Deputa-

cija je o tej svoji avdijenciji izdala poseben komuniške, v katerem pravi da je ministerski predsednik glede obrazloženih zahtev kazal „das grösste Entgegenkome“. Prepričani smo, da se slovenski poslanci s samimi obljubami ne bodo zadovoljili.

Avstrija in Turčija. Mej našo državo in Turčijo je sedaj nastal konflikt, kateri se sicer poravna, kateri pa vendar kaže, da obstoji mej njima precej veliko nasprotje. Turčija je bila brez pravega uzroka iztirala nekega Loydovega uradnika in ga navzlic protesta konzulata aretovala, ko se je bil vrnil. Avstrija je vsled tega poslala na lice mesta vojno ladijo, zajedno pa zahtevala zadoščenja, naj se namreč odstavita guvernar in župan dotičnega kraja. Turčija bo tej zahtevi seveda ugonobila, a že konflikt sam po sebi svedoči, da Turčijo navdaja velika mržnja proti Avstriji. Uzrok tej mržnji je, da je Avstrija za časa grško-turške vojske baje podpirala Angleško in posredno tudi Grško. Da pa tudi na Dunaji niso posebno zavzeti za Turčijo, svedoči ostra pisava „Fremdenblatta“, kateri je priznan kot glasilo ministerstva unanjih del. „Fremdenblatt“ je kar naravnost rekel, da bi kazalo, narediti Turčiji konec. Taka beseda v veleoficijoznem listu govori dovolj!

Nemčija. — Bismarkov list „Hamburger Nachrichten“ je te dni povodom neke polemike priobčil velezanimiv člank, v katerem je avstrijskim Nemcem naravnost povedal, da na nikar ne upajo na intervencijo Nemčije njim na korist, ker da je taka intervencija nemogoča, odkar ne obstoji več nemško-ruska, proti Avstriji naperjena zveza, in da mora Nemčija imeti proti Avstriji sedaj dosti več obzirov, kakor kdaj poprej. Da je Bismarkov list pogodil resnico, priča to, da je pruska vlada prepovedala shod v Berlinu, na katerem so avstrijski poslanci Funke, Prade in Wolf hoteli demonstrirati proti Avstriji. Oficijelno postopa Nemčija korektno, da pa pospešuje tajno z vso silo revolucionarno gibanje avstrijskih Nemcev, o tem pač tudi ni dvoma.

Homatije na Balkanu. — Pred nekaj meseci snovali so Srbi in Bolgari zvezo balkanskih držav, danes pa vlada mej njimi zopet staro sovraštvo. Napetost je celo tolika, da se zopet govori o vojni mej Srbijo in Bolgarsko. Pravi uzroki temu nasprotstvu še niso znani. Domneva se, da je Makedonija poglavitni povod. Tako Srbi kakor Bolgari zahtevajo Makedonijo zase in so si bili radi nje že od nekdanj v laseh. I jedni i drugi agitirajo mej Makedonci zase in preganjajo svoje nasprotnike z vso ljutostjo. Neposredni povod nasprotstvu pa je menda srbski razkralj Milan. Ta je velik nasprotnik balkanske zveze in se je morda vrnil tudi zategadelj, da jej naredi konec Milanovega povratka niso bili Srbi kar nič veseli in srbska radikalna stranka je začela boj proti njemu, očitajoč mu, da je njegov namen, premeniti zunanjo politiko srbsko v avstrijskem smislu. Vse razmere na Balkanu so tako kritične; da se lahko vsak hip pripeti kaj nepričakovanega. Radi tega se sodi, da se je grof Goluchowski v Monzi z italijanskimi državniki dogovarjal tudi glede pričakovanih dogodb na Balkanu.

Obrtnija.

Kolkovanje v Avstriji izdanih in na Ogersko poslanih računov in pobotnic.

C. kr. trgovinsko ministerstvo je trgovski in obrtni zbornici za Kranjsko poslalo naslednje ukaz:

„Vsled prošnje mnogih trgovskih in obrtnih zbornic je stopilo c. kr. finančno ministerstvo v dogovor s c. kr.